ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20 ДИНАРА 1952

Година XXII — Број 455
Субота, 17 септембар 1960

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

ФЛАШ ГОРДОН

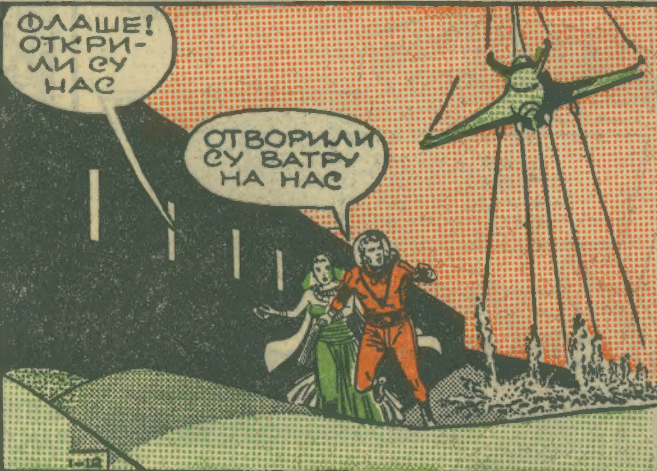

У ОВОМ БРОЈУ:

T. 14/60

ПРВЕ ВОДЕНИЦЕ

Водена енергија омогућила је развитак једне од најстаријих индустрија света — стара воденица Барбегал млела је четири тоне пшенице на дан.

Први уређаји који су користили хидрауличну енергију појавили су се на обалама Нила пре наше ере. То је било у време када је Египтом владала династија Птоломеја. Они су у Александрији основали центар за техничка и научна истраживања, какав није постојао ни много доцније у Старом и Средњем веку. У том центру били су окупљени највећи научници тога доба из свих крајева тада познатог света и вршили разна проучавања о трошку египатске државе. Ту је боравио у трећем веку пре наше ере и славни Архимед који је извршио многе значајне опите и проналаске. Он је употребио своју огромну ризницу знања и проналазачки геније и то са много успеха приликом хидрауличних радова на Нилу. Његови „хидраулични завртњи" послужили су за исушивање многих мочвара у долини Нила.

У развитку воденица разликују се две фазе. Прво је било потребно да се пронађе жрвањ. Иако је рад жрвњем био много бржи и ефикаснији, него што је добијање брашна туцањем пшеничног зрна, тај рад је био врло тежак и монотон, па је као и многи други послови те врсте повераван женама. Затим су људи дошли на идеју да би жрвањ могао да се покреће на тај начин што би се користила енергија воде. Тако се дошло на идеју воденичног камена, а захваљујући систему међусобног захватања два зупчаста точка, који је дело Архимеда, воденица је постала стварност још у трећем веку пре наше ере.

После александриског периода у коме је цветала техника, наука није створила доцније скоро ништа вредно. Неки практични изуми све се више усмеравају у правцу забаве, а у џиновским робовласничким империјама, које су обиловале радном снагом, научнике не мори брига како ће олакшати мучан робовски рад. У првом периоду процвата римске империје воденица је сасвим заборављена. Тешко жрвње покретали су робови. Саме воденице ушле су поново у употребу у петом веку наше ере када се римска империја налазила у распадању и када је понестало робовске радне снаге. Први воденичарски еснаф основан је у Риму 448 године наше ере.

Оскудица радне снаге приморала је римске инжењере и научнике да уложе велик напор и употребе сву своју праналазачку способност да би усавршили воденице. Тако су главна открића у овој области дошла баш у периоду декаденције и назадовања римске државе и друштва. Искоришћавање водене енергије достигло је свој врхунац у трећем веку наше ере. Воденица Барбегал, која се налазила седам километара далеко од града Арла, у данашњој Француској, претстављa ремек дело те грсте. Вода која је доведена једним каналом падала је са висине од 20 метара и покретала осам воденичних каменова који су имали у пречнику 2,20 метра а били високи 70 сантиметара. У тој правој фабрици брашно се млело у 16 разних просторија. Капацитет ове воденице износио је 350 килограма брашна на сат или преко четири тоне на дан.

У Европи су воденице узеле маха у Средњем веку. У шестом веку појавиле су се на Мозелу, у Енглеској су се одомаћиле 838 године у Скандинавији у 12 веку. У 12 и 13 веку постојале су већ широм Европе на рекама праве фабрике за млевење брашна.

О НЕОДЛУЧНИМА И ПЛАШЉИВИМА

Плашљиви виде опасност тамо где ње нема. — Публиус Сирус.

Плашљивима и неодлучнима све је немогуће, јер им све тако изгледа. — Валтер Скот.

Колебљиви не жању успехе. — Еуполис.

Велике државе нису стварали неодлучни. — Тацит.

Нема веће глупости него плашљивцу поверити велико остварење! — Паулус.

Само срчани нижу успехе. — Еразмо Ротердамски.

Ко сувише одмерава, мало остварује. — Шилер.

»ПЛАМЕН ИЗ ВОДЕ«

Становници Поин Плезент Бича, у држави Њу Џерси, били су необично изненађени овог пролећа кад су у мору нашли један предмет од дрвета необичног облика који је био избушен узаним рупама. Извађено на обалу, дрво је после три дана, док је још било влажно, почело да гори само од себе. Тек се касније сазнало да је то специјално дрво намењено путницима који преживе бродолом. Пламен треба да привуче пажњу спасилаца који круже авионима изнад воде.

Ripley's Веровали или не!

С.Б. ЏЕМИСОН — ИЗ МЕРЛИНА (САД) НОСИО ЈЕ У УСТИМА ЦВЕТ КАД ГОД ЈЕ БИО БУДАН, СЕМ ЗА ВРЕМЕ ЈЕЛА И ТО ПУНИХ 60 ГОДИНА

ЗАМАК – ЛУЕГ У ИТАЛИЈИ САГРАЂЕН ЈЕ У ЈЕДНОЈ ПЕЋИНИ У ЗИДУ СТРМЕ СТЕНЕ НА 35 МЕТАРА ИЗНАД ДОЛИНЕ

ЧИПКАСТИ ЗАКЛОН ОД МЕРМЕРА — У ПАЛАТИ МОГУЛСКИХ ЦАРЕВА У АГРИ (ИНДИЈА) БИО ЈЕ ЈЕДИНА ПРЕГРАДА ПРЕМА ЖЕНСКИМ ОДАЈАМА — ПОГЛЕД КРОЗ ЊЕГА КАЖЊАВАН ЈЕ СМРЋУ

БИЧ-ДРВО У ЊУ ХЕВЕНУ (САД) ЈЕДНО КАТАЛПА ДРВО, КОЈЕ СТОЈИ, ИЗРАСЛО ЈЕ ПРЕ 100 ГОДИНА ИЗ БИЧА ЗАБОДЕНОГ У ЗЕМЉУ

НАЈЈЕЗИВИЈИ РОЂЕНДАНСКИ ПОКЛОН
ШАХ ЏАХАН
ЕКС-ИМПЕРАТОР ИНДИЈЕ КОЈИ ЈЕ САГРАДИО ТАЏ-МАХАЛ ОТВОРИО ЈЕ ДИЈАМАНТИМА УКРАШЕН КОВЧЕЖИЋ КОЈИ МУ ЈЕ ЗА РОЂЕНДАН ПОСЛАО ЊЕГОВ СИН, ЦАР АУРАНГЗЕБ, И НАШАО У ЊЕМУ ГЛАВУ СВОГ ДРУГОГ СИНА! АУРАНГЗЕБ ЈЕ УБИО СВОГ БРАТА ЈЕР ЈЕ ОТАЦ СМАТРАО ДА ОН ТРЕБА ДА ГА НАСЛЕДИ НА ПРЕСТОЛУ — (СЕПТЕМБАР 1659)

ЛЕПТИР
МОЖЕ ДА ОТКРИЈЕ ЈЕДАН ДЕО ШЕЋЕРА У 300 000 ДЕЛОВА ВОДЕ!

5-29

ПРИРОДА СЕ ПОБРИНУЛА...

Биљни свет располаже занимљивим средствима којима се служи да би добио светлост. Неке маховине које

расту на слабо осветљеним местима добијају читав покривач у облику куполе чије ћелије дејствују као стакла за увеличавање, тојест хватају оно мало светлости и концентришу је на маховину да би омогућили стварање хлорофила путем фотосинтезе.

КРАЈНОСТИ

Дужина живота код животиња варира веома много. Например, корњача са острва

Маурицијус може да живи и више од 150 година, док животиња звана водени цвет (Ephemra vulgata) живи свега 20 минута.

ВЕЋЕ ОД МОЗГА

Очи неких птица грабљивица, како кажу стручњаци за та питања, веће су од њиховог мозга. Због тога оне имају осам пута бољи вид него многи људи. Например,

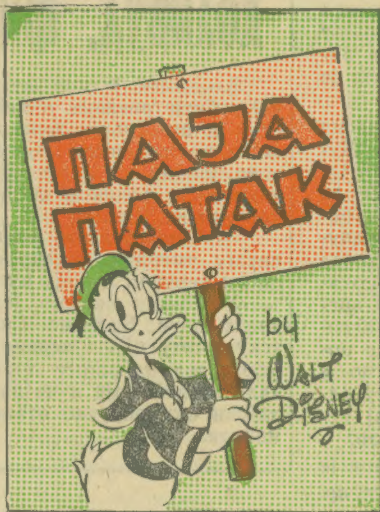
очи сокола имају толико развијену мускулатуру да практично могу у једном моменту да буду „телескоп", а у другом „микроскоп", како је кад потребно. Све се то може догодити у једном тренутку.

Збoi тoia

Плава измаглица која може да се види лети у крајевима са вегетацијом настаје, како каже амерички научник др

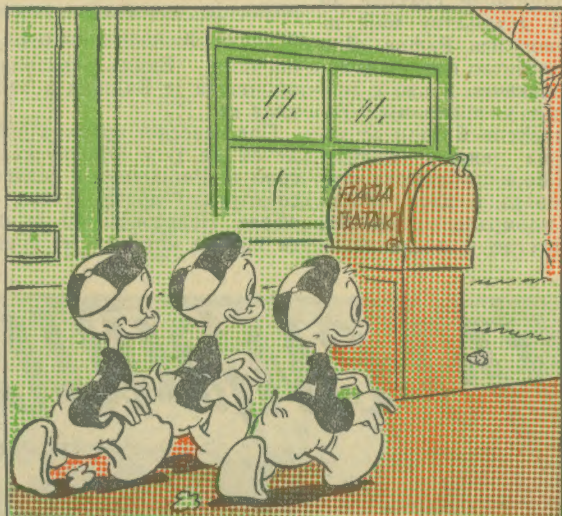

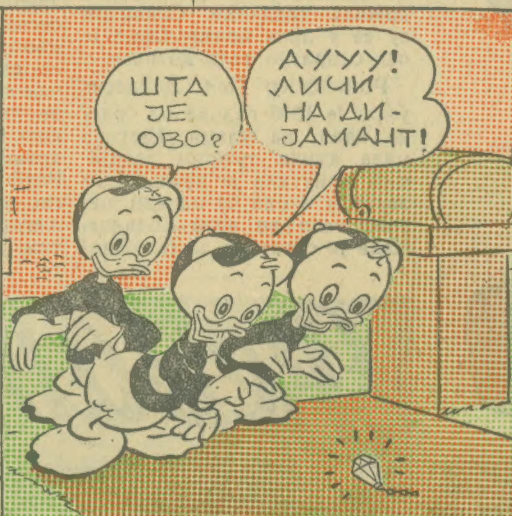
Гритс Вент, од слоја делића асфалта, битумена и угљендиоксида који потичу од биљака.

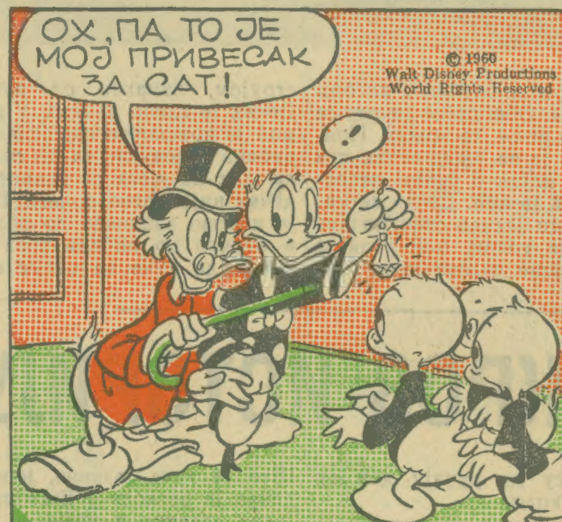

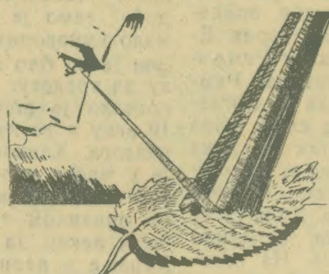

УДАЉЕНА РЕКА

Једна од највећих притока Црног Мора, украјинска река ДЊЕПАР, дугачка је 2.285 км а има слив са површином од 503 хиљаде км². У Црно Море уноси нешто мање воде него што Сава даје Дунаву, јер је њен слив сиромашан падавинама. Пре изградње Дњепростроја (велике хидроелектричне централе) није била пловна на целој дужини јер су стеновити брзаци онемогућили саобраћај на 90 км. Сада њене воде користе још три хидроелектране: Каховска, Каневска и Дњепрођержинска. Назив реке је иранског порекла (Иранци су живели у северном приморју Црног Мора пре 4000 година).

АЛЕКСАНДРОВ ГРАД

Велики трговачки центар Авганистана град КАНДАГАР са око 75 хиљада становника, има искварено име. Требало би да се зове ИСКАНДЕР, тј. Александрија, јер га је основао Александар Македонски.

ЗАТО ИЗГЛЕДА

Способност за разликовање боја тешко се испитује и објашњава. Уствари, кажу неки стручњаци, предмети не садрже боју. Они само упијају зраке светлости која садржи све спектралне боје, да би после тога одбиле само неке боје из спектра. Зелени лист, например, апсорбује све боје спектра осим зелене боје коју одбија и зато изгледа да је зелен.

ДОБАР ЖИВОТ

Велико грчко острво у Егејском Мору ЕУБЕЈА, одвојено је од копна каналом широким 10—12 км. Површина острва износи 3,8 хиљаде км² а на њему живи око 170 хиљада становника који се баве гајењем поврћа, винове лозе, маслина, стоке, пчела, а раде и у рудницима мрког угља и каменоломима вишебојног мермера. Острво је планинско, али има добру климу и плодно тле, па је због тога и рудног блага — названо Еубиа од грчке речи Eu — добро и biomai — живети, дакле „Добро живети" односно „Добар живот".

Град народа Киту

Престоница јужноамеричке републике Еквадор је град КИТО. До 1533 године када су га заузели Шпанци био је древна престоница Инка. Сада има око 250 хиљада становника, а лежи у подножју вулкана Пичинча. Назван је по имену ранијих становника земље — народа Киту.

ВЕШТАЧКЕ НОЋИ

Стварајући вештачким путем краће или дуже ноћи, неким америчким научницима пошло је за руком да изазову цветања код биљака и по месец дана раније или месец дана доцније, него што је нормално. Кључ експериментисања, кажу они, лежао је у реакцији на црвену светлост која је вршила улогу светлости јутарњег Сунца на извесне пигменте у биљкама.

Небројени су примери љубави и оданости паса према човеку. — До смрти пас остаје веран свом господару. — Спреман је на херојске подвиге ако је он у опасности.

Чувар немоћних, пријатељ сиротих, једино створење верно до смрти", — кажу Енглези за пса. А сјајни познавалац човека Балзак је говорио: „Треба увек ценити човека који воли свог коња или пса".

Почетком јануара ове године британска штампа је писала о потресној смрти једног слепог човека у грофовији Есекс. У кућици човека који се звао Алберт Грин, избио је неочекивано пожар. Покушао је да изиђе, али је ошамућен димом посрнуо а затим се немоћно срушио на под. Његов пас није хтео да га напусти. Остао је крај господара. Кад су дошли спасиоци било је касно. Затекли су два леша: глава пса почивала је нежно припијена уз груди човека. Пас је остао веран друг и у смрти.

Чувен је пример мудраца Роша који се повукао у пустињу да лечи кужне, прогнане из људског друштва. Али и он је оболео од неизлечиве болести и сви су га заборавили. Само је његов верни пас сваког дана крао хлеб и доносио га свом господару.

Древна грчка историја сачувала је спомен о псу атинског генерала Ксантипа који се једног дана укрцао на брод заборавивши свог верног пса. Животиња је појурила за господаром, али када је стигла до пристаништа брод је већ био кренуо. Нико није чуо лавеж а пас се бацио у море и запливао за бродом. Километрима је пратио генералов брод и стигао заједно с њим на другу обалу, али одмах је липсао од исцрпљености.

У својој књизи „Најлепше приче о псима" Елиан Финбер помиње „Баронесу" Виктора Ига коју је писац био поклонио једном свом пријатељу. Нови господар је пса одвео чак у Москву. Неколико недеља касније „Баронеса" се мршава, исцрпена и пропала појавила пред пишчевим прагом у Паризу.

Средином 1865 године један становник Авра поклонио је свог пса Бланшеа капетану брода „Нормандија". Официр је на пут преко океана кренуо заједно са псом. У бродолому недалеко од обала Сен Беноа, капетан се утопио а Бланше је нестао. Запрепашћење оног грађанина из Авра није било мало када је после неколико месеци угледао пса пред својом кућом. После бродолома пас је дуго пливао, а затим су га приметили рибари с једног брода који га је спасао и којим се вратио у Француску.

Погребну поворку Моцарта пратила су само четири његова пријатеља: три човека и један пас. На пола пута, било је то страшне зиме 1791 године, захватила их је снежна мећава. Три човека нису издржала хладноћу. Склонили су се у прву крчму. Само је пас отпратио тело до раке.

Романсијер Пол Диплесис умро је 1865 године од срчане капи, на улици. Његова мала кучка тужним завијањем привукла је пажњу пролазника и они су однели његово тело до прве болнице. Када је схватила да је господар умро кучка је престала да једе и цркла истог дана када је он сахрањен.

Познати енглески истраживач Мак Доуан Стјуарт био је оболео од тешке болести а његов пас није напуштао собу већ је даноноћно лежао крај постеље. Смрт вољеног огласио је болним урликом а затим се шћућурио у ћошку собе. Када су дошли да однесу тело покојника и пас је био мртав.

Небројени су и потресни примери верности паса. Дуго се у Паризу причало о једном псу који се после смрти господара преселио на гробље и више никад није напустио његову хумку. А пас једног париског радника погинуо је на барикадама за време Јулске револуције 1830 године. Иако рањен пас се последњом снагом придигао и кренуо за људима који су однели тело радника. Крај ископане раке и он је цркао.

Јунаштво паса спасилаца је исто тако надалеко чувено. Свет никад не би упознао дивне Бајронове стихове да песник у детињству није имао верног пса Рафла. Док се једном шетао планином дечак се оклизнуо и пао с једне литице у провалију. Тешко повређени Бајрон се задржао на једном платоу. Ралф је по цену живота стигао до њега и дуго грејао његове промрзле удове. Затим је нестао и после неколико сати се вратио с хлебом у устима. Обамрлом дечаку се вратила воља за живот. Причврстио је за оковратник пса поруку мајци о својој несрећи. Пала је ноћ. Дечак се питао да ли је пас схватио шта треба да уради. Али када је после више часова хода стигао пред врата узнемирена мајка је прегледала његову огрлицу и нашла цедуљу с поруком. Екипа спасилаца пронашла је Бајрона и избавила га.

Пре извесног времена један дечак на југу Француске играо се Робинзона и сплавом се отиснуо доста далеко од обале. Непажњом он је пао са сплава који му је, ношен струјом, измакао од руку. Дечак је слабо пливао. У помоћ је прискочио пас једнога рибара и довукао га до сплава, али на њега се исцрпени дечак није могао попети. Пас је поново запливао до обале и отрчао до рибара кога је почео да вуче за капут све док он уз гласно гунђање није изашао из куће. Угледавши незгоду човек је доплився до сплава и извукао дете из воде. Али пас се није смирио. Поново је скочио у воду да би донео шешир малог Робинзона.

Захваљујући једној огрлици нађеној у Помпеји, реконструисана је историја пса-хероја Делте који је био власништво неког Севернинуса. Три пута је он спасао живот господару: једном из таласа узбурканог мора, други пут када је натерао у бекство разбојнике, а трећи пут када се ухватио у коштац са курјаком који га је напао. У старости Делта је постао веран пријатељ, чувар и друг у игри једног детета из куће. За време ерупције Везува дете и пас су заједно страдали, а њихови костури нађени су приљубљени један уз други.

Неки француски шумар је узалуд тражио синчића. Најзад се помирио с мишљу о његовој смрти. Али једног дана се појавио на вратима један пас. Почео је да лаје, скаче и умиљава се око несрећних родитеља. Дали су му кришку хлеба и он је отрчао као без душе. То се понављало и следећих дана. Најзад је дрвосеча пошао за псом. Његово запрепашћење се претворило у радост када је после неколико часова хода затекао свог синчића живог и здравог у дупљи једног дрвета. Пас га је сваког дана грејао и доносио му храну.

Неопрезне служавке једног племића из 12 века оставиле су бебу у колевци на обронку шуме. Пас је у последњем тренутку приметио да се са дрвета змија спушта ка колевци, скочио је на њу и убио је али је притом преврнуо колевку. Отац је као махнит истрчао из куће и видео преврнуту колевку, дете на земљи а пса у крви како лаје. Без много размишљања он га је убио а тек када је приметио мртву змију схватио колико је страшна била његова грешка.

Једна источњачка прича говори о неком трговцу који је са својом верном догом путовао кроз пусти крај носећи торбу са драгим камењем. Једног дана пас му је препречио пут и почео да лаје. Није му дао да даље иде. Трговац је умиривао животињу, али ништа није помагало. Велики пас се и даље пропињао и уплитао у ноге господару. Најзад је трговцу додијало и опалио је метак у његове груди. Тешко рањен пас се пузећи вратио стазом до једног места и тада почео да лаје последњом снагом. Са запрепашћењем господар је приметио да је изгубио торбу с драгоценостима. У тренутку када је хтео поново да крене пас је издахнуо.

Пси су верно ишли са својим господарима и у ратове. За време битке код Седана рањен официр, командант Борсари био је затрпан гомилом лешева. Девојке које су ноћу претраживале разбојиште нису га приметиле. Официр би свакако умро да његов верни пас није упорно лајао баш код гомиле лешева где је био његов господар. Девојке су претражиле све и спасле Борсарија.

Холивуд, филмови и Јапанке

Закључак једног шведског новинара да ускоро више неће бити разлике између лица Јапанки и лица европских и америчких жена свакако је претеран, али су занимљиве чињенице које он износи у своме чланку о Јапану. Наиме, он каже да је све више Јапанки које су незадовољне обликом својих очију и наводи речи једног хирурга из Токија:

— Откако наше жене гледају холивудске филмове и читају америчке и европске часописе, све чешће траже да им хирурзи мењају изглед лица.

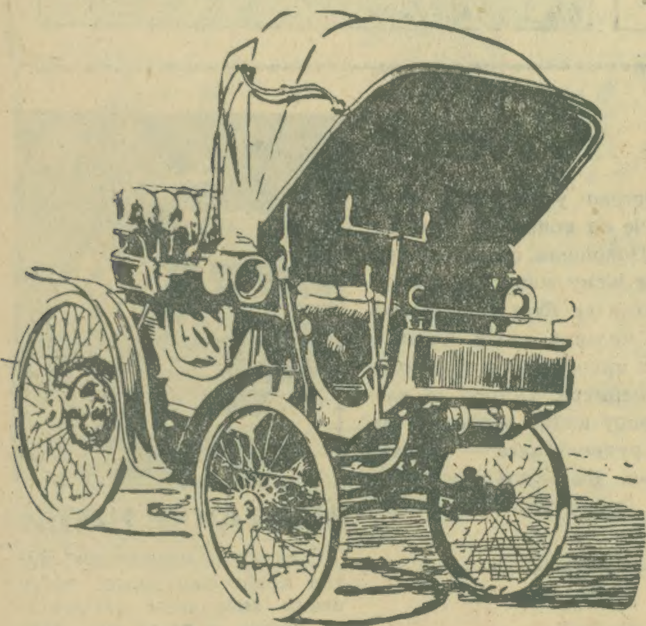
У Токију постоји једна велика зграда изнад чијег улаза пише: Болница Жижин, национални центар за естетску хирургију. Операција је веома једноставна. Хирург убризгава инјекцију прокаина у горњи капак, затим извади мишић који вуче надоле и капак се повлачи навише, дајући оку округао отвор. Цела операција траје око пет минута.

ЗБОГ ЈЕДНОГ СЛОВА

Неки љубитељ уметности дође чувеном сликару Клоду Монеу у жељи да му покаже слику коју је овај можда заборавио. Моне баци поглед на платно и одговори да то није његов рад.

— Али овде је ваш потпис, — рече изненађено посетилац. — Погледајте: Моне!

— Ви сте љубитељ слика, али слабо читате! — одговори му уметник. — Погрешили сте само за једно слово. То је дело мог претходника Манеа.

Из збирке . . .

Најстарији аутомобил који је још у „исправном" стању и још може да се њиме вози налази се у Америци. То је један француски „Пежо" из 1891 године. Ова кола припадају необичној збирци аутомобила Вилијема Полока, у којој има више од 50 примерака старих аутомобила.

КУПАТИЛА КРОЗ ИСТОРИЈУ

Поред многих других разноврсних изложби, у Лондону је била организована и изложба купатила. На почетку изложбе приказана су купатила старих Египћана, од којих су Римљани примили купатила. Римљани док су били у Енглеској имали су не само јавна купатила, од којих су нека још сачувана, него и приватна у својим вилама са централним грејањем. Када су се повукли Римљани, купатило је пало у заборав. На изложби пише: „За хиљаду година Европа је остала неоправа".

Стручњаци који су се бавили овом историјом тврде да је у средњевековним манастирима, у Енглеској, постојала извесна хигијена. Калуђерима је било прописано „да се перу три или четири пута у години". У средњовековним замковима и дворовима у Енглеској постојале су дрвене каце, уместо купатила. Према старим дрворезима види се да је у Средњем веку у Енглеској јавно купање било друштвена разонода. Мушкарци и жене купали су се заједно. За то време свирала је музика, а могли су да ручају док су били у води.

У 17 и 18 веку прање је било ретко, а купање се сматрало као нешто несхватљиво. У такозвано „елегантно доба" само је мало људи имало умиваоник на троножцу али је он био скривен у столу за тоалету. Право купање постало је популарно тек у 19 веку и то из здравствених разлога. Хладан туш продро је у многе куће захваљујући саветима лекара. Сматрало се да приликом туширања треба и лекар да је присутан. Купање у пари постизало се на примитиван начин: врућ цреп бацао се у воду. Пацијент је седео, умотан у пешкир, на том црепу. Други начин купања састојао се у томе да је човек лежао на кревету у врећи, која је допирала до врата, где је у њу пуштана пара.

Године 1850 топло купање вршено је на тај начин што се покретна када спајала са грејачем. Као гориво употребљавао се угаљ и уље. Ни код првих купатила која су загревана плином није било текуће воде. Пламен је директно загревао метални зид каде, а то није било без неке опасности. Облици када били су веома разнолики. Што се тиче славине, још и данас је реткост у Енглеској једна славина у којој се по жељи меша топла и хладна вода. Готово су увек по две славине: једна за хладну, а друга за топлу воду.

Прва енглеска купатила нису била ништа друго него модификоване и богато намештене спаваће собе. Једно купатило из времена царице Викторије потпуно је верно копирано. Испред камина са чајником када стоји на белом платну, а поред ње девојка у билој кецељи и белој капици са бакарним судом у једној, а пешкиром у другој руци. Данас изгледају смешне дрвене каде са украсима од бронзе и бакра, а које потичу из 1900 године. Када за склапање у спаваћој соби или кухињи била је раширена све до 20 века.

Ускоро после 1900 године почеле су да се граде куће са купатилима са текућом топлом водом. Угледајући се на купатила у хотелима и приватна купатила постајала су мања.

Као марке

Август Фогт, службеник на железничкој станици у Цириху, дописује се са многим универзитетима и музејима у свету. Он је познат малаколог — скупљач пужева и шкољки. Сматра се да постоји око 25.000 врста пужева, а у Фогтовој збирци заступљено је 2.300 врста — у свему 8.000 примерака.

Прве пужеве Фогт је почео да скупља још као дечак на обали реке Сила. Радио је и као препаратор на универзитету у Цириху. Један професор потстакнуо га је да почне да скупља пужеве. Поклонио му је колекцију порцеланских љуштура. Порцеланске љуштуре животиња сурчаеа сада су Фогтово специјално подручје. Како се мисли на целом свету постоји 171 врста сурчаеа. Фогт од тог поседује 161 врсту. Примерци седам врста досад су само једанпут нађени. Друге врсте које Фогта нарочито интересују јесу купасти пужеви, па и све друго „што гмиже по Швајцарској и суседним земљама".

Ретки пужеви драгоцени су као и ретке поштанске марке. Они су предмет међународне трговине и замене. Фогт не тргује, него замењује. Професионални скупљачи пужева читавог света забележени су у једном каталогу који је изишао у Америци.

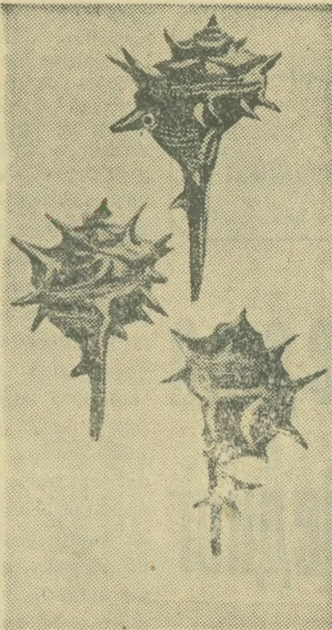

НА СЛИЦИ СЕ ВИДЕ ПУЖЕВИ CONUS. ОНИ ЖИВЕ У МОРУ. ЉУШТУРА ИМ ЈЕ ВЕОМА ТВРДА, А СЛУЖИ ИМ ДА БИ СЕ ЗАШТИТИЛИ ОД МОРСКИХ ТАЛАСА. ОВИ ПРИМЕРЦИ ЖИВЕ НА НОВОЈ ГВИНЕЈИ, КОД СУНДСКИХ ОСТРВА, У БАТАВИСКОМ ЗАЛИВУ, МАЛАЈСКОМ АРХИПЕЛАГУ, ОКО СИНГАПУРА И АРУ ОСТРВЉА

Фогт је срећан кад је лето кишно, јер пужеви воле влагу и најлакше их је наћи кад киша пада. Пре две године Фогт је летовао на Корзици, али се разочарао. Била је суша. Ипак му је користила вожња са рибарима. Извукао је интересантне примерке морских пужева са дубине од 70 метара.

Један поглед у фиоке Фогтове збирке довољан је да човек остане задивљен ретким и необичним примерцима које је природа створила и дала им необичне облике и боје. Фогт не једе пужеве. Из љубави према животињама, он их прво опије, па их тек онда убија.

У његовој збирци има пужева са Цејлона, који су бели са тамносмеђим пругама као модерне вазе. Ово им пружа заштиту од непријатеља у цејлонским тропским пределима. Пуж Solaropsis magnifica из Бразилије има на кућици цртеж рибље кости која му служи као заштита. Pterocera из Аустралије има куке на кућици. Са тим кукама овај морски пуж се учврсти када бесне морски таласи. Међу најбрже пужеве спада швајцарски грабљиви пуж Daudebardia. Он може да престигне глисте и да их пождере. Претпоставља се да излучује киселину којом убија своје жртве. Тело овог

НА СЛИЦИ ЈЕ MUREX BRANDARIS. ЖИВИ У СРЕДОЗЕМНОМ МОРУ. ПОМОЋУ ШИЉАКА НА ЉУШТУРИ ОН СЕ УЧВРСТИ ЗА ТЛЕ ДА ГА НЕ БИ ОДНЕЛИ ТАЛАСИ. ОД ОВЕ ВРСТЕ ПУЖЕВА ПРАВИ СЕ БОЈА ПУРПУР. ПУЖ ИЗЛУЧИ БЕЗБОЈНУ ТЕКУЋИНУ КОЈА НА ВАЗДУХУ ДОБИЈЕ ПУРПУРНУ БОЈУ

пужа — грабљивца дванаест је пута веће него његова љуштура. Највећи пужеви у Фогтовој збирци, по својим димензијама и облику, потсећају на оклоп омање грчке корњаче. Најмање врсте једва се могу видети простим оком За сваку врсту пужева Фогт је уредио нарочиту фиоку. На сваком егземплару причвршћена је етикета.

МИЛИЈАРДУ ТОНА ПЕТРОЛЕЈА

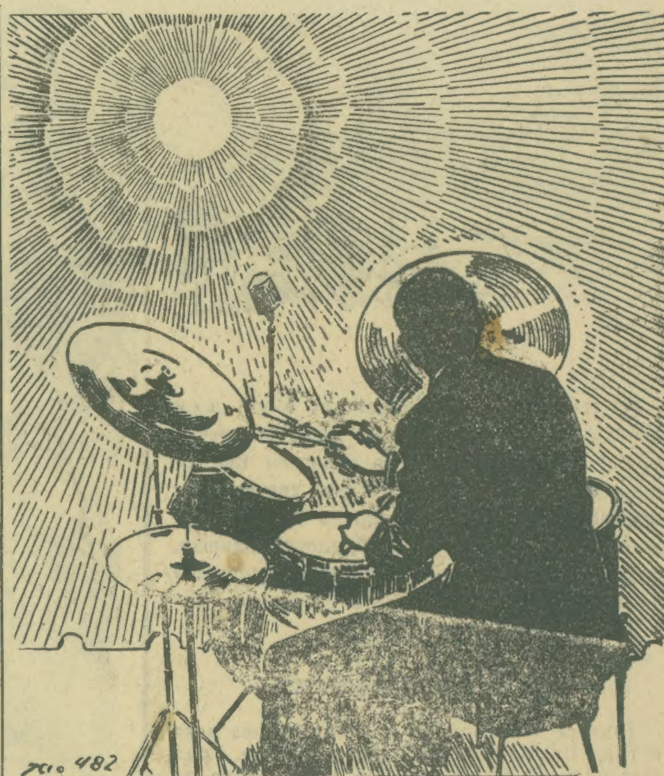
Светске потребе петролеја су ове године процењене на више од милијарду тона. За првих шест месеци у свету је произведено 513 милиона тона петролеја што је за 6 отсто више него у првом полугођу прошле године. Највећи пораст потрошње бележи Африка — 323% док сама учествује у светској производњи само са једним процентом. Потребе за петролејом су у СССР нарасле за 14 отсто док су се у САД смањиле за 3 отсто.

25.000 ЗАХТЕВА

За студије на Московском универзитету међународног пријатељства пријавило се 25.000 студената из Азије, Африке и Латинске Америке. Универзитет је основан тек пре неколико месеци и треба да пружи бесплатне студије студентима са ових континената.

ПРВИ ДЕДА

Американац Адолф Брикнер који има 48 година а већ је деда, намерава да преплива Ламанш. Нада се да ће у томе и успети па би тако постао први деда који је препливао Канал.

ЧУДАН РЕКОРД

Британски популарни певач и шеф оркестра Рори Блеквел недавно је, како он каже, поставио чудан рекорд. Он је ударао у бубањ 84 сата и 13 секунди. Блеквел, који има 24 године, морао је да прима кисеоник да би ублажио страшну главобољу која га је морила док је ударао у бубањ.

КО КОЛИКО ПИЈЕ ЧАЈА

Вредни статистичари су стигли чак дотле да на основу рачуна вероватноће „утврде" да се у свету сваког секунда пије 14.000 шоља чаја. Међу појединим народима прво место, наравно, заузимају Енглези. Сваки Енглез попије просечно по шест шоља чаја на дан. Холанђани, например, пију по једну на дан, а Французи једну шољу — годишње.

НЕОЧЕКИВАНО ПИТАЊЕ

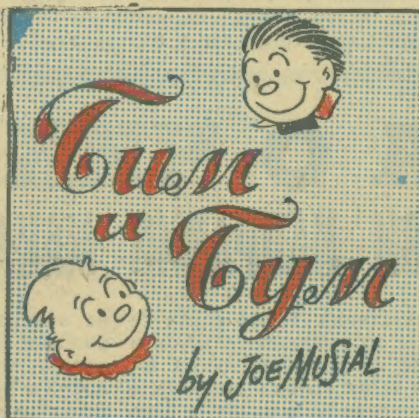
Један учитељ, за време часа, говорио је својим основцима, како ће једног дана, у веома далекој будућности, доћи крај нашег света, јер ће Земља пропасти. После његових речи устао је један дечак и запитао:

— Ако Земља пропадне, где ће онда да атерирају они који се налазе на авионима у ваздуху?

ЈЕЛО ОД ЦВЕЋА...

Европљани су у 17 и 18 веку, поред осталог, употребљавали за своју исхрану и цвеће. У старим енглеским куварима објашњава се како се конзервирају руже, како се прави сируп од љубичица, колач од невена итд. Код нас се још и данас прави слатко од дивљих р жа.

Трска

На северној обали Јадранског Мора лежи велики град и лука ТРСТ. Град је настао одавно, а Римљани су га освојили 130 године пре наше ере. Пред Први светски рат припадао је Аустроугарској а од 1919 године Италији. У њему су бродоградилишта, рафинерије нафте, металуршка и машинска индустрија. Назив града је словенског порекла а значи „Трска".

Млечни производи

Тако се у слободном преводу назива река и град ВОЛОГДА северно од Москве. Град има око 140.000 становника. Име потиче од староруске речи волога, што значи „млечни производи".

Мочварни град

У Смоленској Области у СССР тече река ВЈАЗМА, дуга свега 150 км, на којој се налази град истог имена — важна железничка раскрсница где живи око 30.000 становника. Град је добио име по мочварном земљишту (на руском вјаскиј) и обиљу белог бреста (вјаз).

Мала Александрија

У преводу, то је турски град и лука ИСКЕНДЕРОН односно АЛЕКСАНДРЕТА, који лежи у истоименом заливу Средоземног Мора. По Лозанском мировном уговору (1922—1923) Искендерон је припао Сирији, али је 1939 године враћен Турској. Град има Музеј старина и универзитет.

Град на Канзасу

По реци Канзас, названој по индијанском племену Канзаса и енглеске речи city — град настало је име КАНЗАС-СИТИ. Место се налази на ушћу Канзаса у Мисури и састоји се уствари из два града, од којих онај на левој обали припада држави Канзас а други, на десној, држави Мисури. Ово насеље је важна железничка раскрсница, центар конзервне индустрије, али и машиноградње, металургије и рафинерије нафте. У оба дела живи преко 600.000 становника.

Град победник

Познато летовалиште на француској азурној обали НИЦА има као и украјински град НИКОПОЉ и малоазиски НИКЕЈА, у основи грчки назив. На грчком ника — значи — победа.

Лука

На ушћу реке Сене лежи град и лука АВР. Преко ове луке Париз излази на море. Важан је центар за трговину Француске са Америком и Азијом. У овом граду, чије француско име Le Havre значи „лука", живи преко 150.000 становника.

То су били дани неизвесности...

Последња жеља једног проналазача

Пре извесног времена у држави Венецуели обављена је неуобичајена свечаност. Посмртни пепео авијатичара Џими Енџела развејан је из једног авиона у воде највећег водопада на свету. Тај водопад носи његово име: „Ел салто де Анђел".

Догодило се то 1937. Пилот је летео изнад „Велике Саване", која се налази у горњем току венецуелске реке Карони, притоке Ориноко. Наједном, његов је мотор почео да „кашље", затим је престао да ради. Требало је спустити се било где. Авион је надлетео површину која је изгледала равна. Пилот је управљао летилицом како је знао, али је њен век био сасвим кратак. Ипак, авијатичар је остао неповређен.

Енџел се нашао на земљи коју Индијанци зову Ојан Тепи, што значи Ђаволова Планина, чије се падине уздижу изнад низије за преко 1.000 метара. У ту област човекова нога још није била крочила. Индијанци су видели авион у квару, наслутили су несрећу, али на навањивање малобројних белих људи нико није смео да пође усусрет опасној пустоловини спасавања унесрећеног.

Борећи се да извуче живу главу из урвина, пилот је провео петнаест дана у страху, хранећи се корењем. После две седмице избио је на плато и у пролазу је открио џиновски водопад који му се учинио највиши од свих дотле познатих. Заиста, није се преварио. Висина каскада је касније измерена: 1.005 м. Водопад је добио име проналазача Енџела.

Последња пилотова жеља била је да се његов посмртни пепео развеје над џиновским водопадом чије су га воде окрепиле пре 23 године кад је мислио да одатле можда неће жив изићи. Пре неколико недеља жеља му је испуњена.

ПРИЧА О ЧИКОУ
КОЈИ ЈЕ ПРВИ НАПРАВИО МАКАРОНЕ

Човек који је први правио макароне живео је у Италији у 13 веку и звао се Чико. Био је богат човек. Касније, када је осиромашио зажелео је да пронађе нешто што би људима било од трајне користи.

Дуго уноћ је вршио експерименте, па су суседи почели да сумњају да се бави магијом.

Ђованела, чији је муж био кувар на двору, из свога стана преко пута, пажљиво је посматрала шта Чико ради. Тако је научила тајну прављења макарона. Преко мужа је поручила краљу да би могла да направи тањир јела које је достојно његове трпезе. Веома задовољан краљ је наградио Ђованелу са хиљаду златника. Њена слава се после тога пронела земљом и људи су долазили да од ње чују тајну. Њена фантазија је прорадила — причала је како је рецепт добила у сну од анђела и краљ је назвао јело „макарони" што значи божанско јело.

Кад је дознао да му је тајна откривена Чико је пао у очајање. Вратио се у лабораторију и поразбијао своје лонце и поцепао књиге, а сам отишао незнано куд и о њему се више никад није ништа чуло. Пре смрти Ђованела је признала како је стварно дошла до рецепта за справљање макарона.

Земља са највише језика

Народи Индије, у којој живи преко 400 милиона становника, „говоре 179 језика и 544 дијалекта". Хинду, званични језик у Индији, говори око 104 милиона становника.

Дубока (лука)

На југоисточној обали Црног Мора лежи живописни град и лука БАТУМИ — престоница Аџарске АССР. Има око 80 хиљада становника. Име је настало од грчке речи bathis — дубок, што се односи на залив, јер је он заиста дубок.

Бизон

На излазу реке Нијагаре из језера Ири, у САД, лежи милионски индустриски град БУФАЛО. Име потиче од енглеске речи buffalo што значи бизон (амерички биво). У време насељавања Европљана, по преријама западно од овог места, живела су многобројна стада бизона.

Град сина богиње љубави

Главни град Литванске ССР КАУНАС (КОВНО) има преко 200.000 становника и административно-културни је центар републике. Развијена је металообрађивачка, дрвна, папирна и прехрамбена индустрија. У близини је велика хидроелектрична централа на реци Њемену. По литванској легенди назив града Кауанаса (Ковна) потиче од имена његовог оснивача сина Милдиног — по литванској митологији, богиње љубави.

Небеска врата

На кинеској реци Хајхе 50 км од њеног ушћа у Бохајски Залив Жутог Мора подигнут је тромилионски град и лука Пекинга ТЈЕНЦИН. Поред развијене текстилне, папирне, машинске, хемиске и кожарске индустрије Тјенцин је истовремено и велики културни центар. Назив му потиче од кинеске речи tjan — небески и cin — врата, капија.

Мачке

Једно од пет великих северноамеричких језера ИРИ има површину од 25,7 хиљада квадратних километара, колико цела наша Македонија, а дубоко је 62 м. Реке Сен Клер и Детроит доносе му воду из вишег језера Хјурон а река Нијагара је спаја са нижим језером Онтарио. Спојено је каналима са рекама Мисисипи и Хадзоном. Назив језера је настао по имену ирокешког племена Ерие („Мачке") које је живело на његовим обалама.

Крај земље

Између Карског Мора и Обског Залива, у Совјетском Савезу, налази се полуострво ЈАМАЛ издужено у правцу севера. Површина му је под мочварама и тундром, а само на југу има нешто закржљалог дрвећа. Подневље је сурово и земљиште је стално замрзнуто. На њему живи народ Ненци, који гаји ирвасе и бави се ловом и риболовом. Назив полуострва је ненечки: ја — земља и мал — крај, дакле, „Крај земље".

ХАВАЈСКА

1

Хавајска Острва често су називана „најлепшом флотом која је ма где на свету икада била усидрена". Хаваји су остали непознати јавности све до доласка енглеског истраживача капетана Џемса Кука 1778 године. Острва се налазе у Тихом Океану, 2.300 миља западно од америчке обале.

2

Историчари сматрају да су Хаваји насељени од V века и то прво Полинежанима који су дошли са острвља јужно и западно од Хаваја. Ти рани насељеници доплововили су прво свакако из радозналости до Хаваја на својим дуплим канонима. Али како су им се острва веома допала они су на њима засновали своју колонију.

3

Пошто је Кук открио Хаваје, на острва су почели да долазе авантуристи, морепловци и трговци и да одвлаче драгоцено сандалово дрво. Затим су пристајали китоловци да би поправили своје бродове и узели храну и воду. Многи су подлегли чарима ових острва и напуштали бродове и даљу пловидбу да би се ту настанили.

4

Године 1795 краљ Камехамеха I, назван „Наполеон Пацифика", на свим острвима завео је своју власт. Био је мудар владар и умео да се опходи према свима који су долазили на острво. Користио је искуства трговаца и морнара. Тако је на острво доспела стока која се ту патила и остала на богатим пашњацима.

ЗАБЕЛЕШКЕ *старог туристе*

Вихори који су беснели у нашој прошлости разбацали су многе наше људе на све стране света. Многи су тамо кости оставили, а многи су се вратили. Било их је у свим минулим вековима и временима, а један од њих је и Др М. И. С. који је дуже времена био отсутан од „премилог отечества“ и најзад се вратио у свој родни крај. Своје путовање објавио је у „Подунавци“ 1844 године.

Данас је далеко и оно јуче, акамоли 116 година, али она запажања и примедбе тог „старог туристе“ нису ни данас без оног занимљивог акцента.

Његово путовање у родни крај „није имало другу цјел осим видети се са родбином и пријатељима“, који су се налазили у Рековцу.

Из Београда је кренуо тачно 17 априла, после ручка. Он пролази, како описује, кроз дивне честе, шумарке, лугове и планине одевене у зеленило. То су предели за „рај земни опредјелени“. Њима се разлеже песма свакојаких птица. Негде га ти предели потсећају на крајеве које је посматрао са чешког замка преко Влтаве, а неки га потсећају на „Саксонски Швајц“.

Плодна је и без ђубрења

Кад приспјем Рипњу, угледам издалека да се нешто много пуши, од које пушњаве се цела долина замаглила. Кад код меане, а оно се цео пласт ђубрета од сена и сламе, које је преко целе године скупљано, запалило.

Чудећи се томе он разговара са механџијом.

— Што си запалио ово ђубре?

— Да шта му знам друго...

— А зашто га не би узвукао на њиву и по овој растурио па би плоднија била.

— Вала богу, она је плодна и без ђубрења.

Он га даље упућује како се ђубри њива да буде плоднија, да земља буде мекша и да он мање труда уложи у обраду. Али, све је то узалуд, па путник креће даље и долази до Раље, где види „како сељаци по првобитном обичају благодат ватре уживају“.

У механи је затекао осам сељака. Седам су на клупама и столицама окупљени око огњишта на коме је толико дрва било да би се лако могао брав испећи. Ту је добио собу, па пошто је ствари оставио, упустио се у разговор са сељацима, „којима је дим очи истеривао“. Он их саветује да би боље било да седе у соби, јер би мање дрва изгорели. На тај начин уштедели би рад око набавке дрва, чистије би и веселије живели, хаљине им не би гореле, не би се с једне стране пекли, а с друге мрзнули, па их не би „у пролеће спопадали пробади и реуматизми и друге болести на које се туже“.

Међер ти ми царујемо

На све су му то они одговорили да су тако научили, па су га упитали како живе људи у земљама где је он био, а он им одговара:

— Тамо људи сасвим друкчије живе, а још кад би они тако доста плодне земље и горе имали, а мали данак, као ви, плаћали, нигде срећнијег народа не би било.

Даље им он прича да је тамо земља неплодна и мора да се ђубри. Дрва има толико да се ни прут не може отсећи и свако га мора купити, акамоли да се посече неки грм. Они су га мирно саслушали, а тада један подигне капу и гледајући наоколо „седеће“ рекне:

— О, боже, тебе хвалим, међер ти ми браћо царујемо.

Одавде је кренуо и похитао „к премилом ми рођења мјесту Рековцу“.

Ту је са родбином провео четири дана и Ђурђевдан, своје крсно име, с браћом прославио.

— Не упуштајући се у церемонијално описивање прославе светитеља — каже он — желим само у смотрењу народне економије неколико речи проговорити. Код наших сељака је обичај да своје домаће патроне три дана славе. Први дан је онај на коме се светитељ догоди и он се слави из неке побожности и дружевности. Остала два дана су добра прилика да се једе и пије, а да се не ради. Овде један другом толико поједу и попију, да би цела кућа, која слави могла најмање три месеца да се мрси и поји.

Под лупом рачунице

Затим он приступа једној рачуници из које се види колико се на тим прославама изгуби надница. Како свака кућа у Србији има свог свеца кога једанпут у години слави, то се не слави само тај дан, него још два радна дана. Из овога излази да сваки за рад способан човек у Србији изгуби два дана. Ако се узме да у Србији има 400.000 за рад способних становника, то изађе да се изгуби 800.000 надница. Међутим, пошто се не слави један светац, него једни славе једног, а други другог, то се сви они међусобно позивају на славе. Из тога даље изађе да људи способни за рад изгубе више него два дана одлазећи и другима на славу. Он узима да по прилици људи изгубе на славама по 20 дана годишње. Ако у Србији има 400 хиљада за рад способних људи, онда се преко године изгуби 8 милиона надница. Кад би се надница по три гроша плаћала, онда излази да народ изгуби по 24 милиона гроша.

У даљем разговору он констатује да многим сељацима пада тешко слава.

— Вала ја бих волео још пет талира данка платити, само да три дана не славим — рекао му је један сељак.

На ово он каже да сељак има пуно право, јер за она два дана у кући му се попије најмање 80 ока које вина, које ракије. Кад би то по грош продао, ето му 80 гроша, а где је оно што се за два или три дана поједе.

Сељаци му признају да би се одрекли она два дана, али му кажу да би онај који би то први почео био исмејан. „За нас би велика срећа била кад би власт наредила да се не слави више од једнога дана“.

БЕРНАР И ФРАНЦУСКА АКАДЕМИЈА

Неки новинар дође у кућу Тристану Бернару ради интервјуа и када му славни писац комедија рече да још није постао члан француске Академије новинар се силно узбуди:

— То је безобразлук! — грмео је млади човек. — То је... то је више него безобразлук!

— Стишајте се пријатељу! — насмејао се духовити писац. — Запамтите, ја много више волим да будем међу онима за које се каже: „Зашто нису постали чланови Академије?“, него међу онима за које свет говори: „Зашто су то постали?“

»Самоубиство« на филму

На фотографији је приказан један филмски трик. Јунакиња филма, у овом случају Софија Лорен, у филму „Милионер“, који се снима у Лондону, треба да скочи са моста у Темзу. Гледаоци ће „заиста“ видети како се она баца у таласе реке, али ево како је то изведено. Фотограф је снимио слику лево тако што је апаратом обухватио и оно што филмска камера није снимила: душеке на које ће глумица да скочи, ту, одмах испод ограде. Снимак десно начињен је из даљине, тако да се не види да то скаче једна од најпознатијих енглеских пливачица, чији би подухват Софију Лорен можда коштао живота.

ОСТРВА

5

Последњи хавајски владар била је краљица Лилиуокалани која је написала познату песму „Алоха Ое“. Свргнута је са престола 1893 године после чега су ударени темељи републици. 14 јула 1900 Хаваји постају америчка територија.

6

Богате кише и стална блага температура веома су погодни за гајење шећерне трске и ананаса који доносе богате плодове. Циновске фабрике уз труд самих мештана прерађују шећерну трску и припремају ове производе за сва светска тржишта

7

Туристи из целог света веома радо долазе на Хаваје да би се окупали на познатој плажи „Баикики“ или да би видели највећи активни вулкан на свету Мауна Лоа. Око 60.000 туриста доносе Хавајима годишње близу 45 милиона долара. А то је велики приход, који по замашности долази на треће место, после шећера и ананаса

8

У погледу расе Хавајци су једна велика мешавина. У њиховим венама тече, углавном, полинежанска, јапанска, кинеска и филипинска крв. Има мештана који у својим веома разгранатим и компликованим родословима бележе и по 14 националности.

У КАНЏАМА

УРАГАНА

Ваздух је био ужарен и пун електрицитета. Гас Вилсон откључао је сервисну гаражу. Пре него што је ушао, бацио је још један поглед на суру околину. Надао се да га по оваквом времену, када се очигледно спремала страшна олуја, неће нико звати да му помогне — напољу, на друму.

Преко радио емисија људи су цело време пре подне упозоравани да се спрема ураган. То је значило да већина возача неће покушати да прође овим забаченим друмом, на коме је Вилсон дуже времена претстављао главног спасиоца оних који су се нашли у невољи. Његова гаража није била велика. Али, у њој су се налазиле све алатке које су биле потребне када аутомобилисте задесе изненадне незгоде. Ту је био и велики камион дизалица. Помоћу њега могао је подигнути и теже оштећени аутомобил. Сваки онај који је овуда често пролазио знао је да је највећа драгоценост био сам Гас Вилсон са својим дугогодишњим искуством.

Није знао колико је дуго седео за својим столом. Покушавао је да мисли на све оне лепе ствари које ће радити када кроз десетак дана крене на одмор. Наједном је реско и злокобно зазвонио телефон. Подигао је слушалицу. Глас са друге стране жице звучао је узбуђено:

— Овде је Хал Дарвард... Гас, налазим се у страшној невољи... Потребна ми је твоја помоћ...

Гас се кисело насмеши. Хал Дарвард и његова жена били су му добри пријатељи. Почетком лета дошли су до малог језера у планини, где су закупили колибицу у којој су намеравали да проведу лето.

— Радио је управо јавио да долази јак ураган, — наставио је да говори узрујано Дарвард. — Сви суседи су отишли. Ја никако не могу да упалим кола... Моја жена не осећа се добро... Ја не знам шта да радим... Молим те помози ми.

Узалуд је следећих неколико минута Гас покушавао да од Дарварда сазна у чему се састоји квар. Мислио је да му да савет како да га поправи. Али, млади човек био је сувише узбуђен, јер му је жена била болесна.

Пре него што је кренуо, издао је потребна упутства свом помоћнику. Затим је пажљиво истерао из гараже камион-дизалицу. Кола су кренула низ блатњави друм који је водио ка језеру. Када је Гас стигао до платоа, пред њим се указала пустош. Само је пред једном дрвеном кућицом, на самој обали језера, стајала усамљена и беспомоћна фигура младог Дарварда. Кад је угледао камион он је потрчао.

— Спаси нас, жена ми се страховито уплашила, позлило јој је, говорио је узбуђено.

— Не брините ништа, синко, изићи ћемо одавде. Где су вам кола? Да видим шта им недостаје...

Олуја је постајала све јача. Гас је чепркао по мотору путничких кола, која најзад забрујаше.

— Пожуримо — рече Гас. — Киша тек што није почела. Ти знаш како се она у овим крајевима зачас претвори на друмовима у реке. Хајде пожури, уведи жену у кола и крени испред мене...

Док су јурили друмом, путничка кола би с времена на време нестала иза неке окуке, али би се убрзо појавила. За њима је у стопу јурио камион-дизалица. Ветар је достигао фантастичну снагу. Гране откинуте са дрвећа котрљале су се по асфалтном друму.

Путничка кола Хала Дарварда била су непосредно испред Гасовог камиона када се ово десило:

Са страховитим праском, који је надјачао урликање ветра, једно велико дрво је прсло и почело да пада. У тренутку Гас је видео како се нешто црно и дугачко руши заједно са дрветом. Зашкрипале су кочнице путничког аутомобила, који је нагло укочио.

Гас Вилсон добро је видео да су његови пријатељи избегли смрт за неколико десетина сантиметара. Замало што их није здробило дрво које је падало. Али оно на шта је сада обратио највећу пажњу била је она друга црна ствар са сјајним врхом, која је као огромна змија ударала о кров аутомобила.

Дарвард је управо отварао врата кола када је Гас пришао са камионом. Као луд притискао је сирену и почео да виче:

— Затвори врата од кола. На кров је пала жица електричног вода... Ако додирнеш земљу, остаћеш на месту мртав.

Гас је видео како два узневерена лица посматрају кроз прозор путничких кола и како је жица још више „оживела“. Из њеног голог краја избијале су плаве варнице. Почела је да се праћака ударајући ту и тамо по оклопу кола. Најзад је „пронашла“ сјајни браник и засијала на њему, па се и заварила за кола.

— Кола су набијена електрицитетом, викао је Гас. — Док сте унутра ништа вам се не може десити.

Жена у колима одједном је вриснула. Настало је комешање. Дарвард је чврсто држао своју жену која је покушавала да изађе напоље.

Гас је схватио да не сме ни тренутка да чека да неко наиђе да му помогне. Пажљиво је управљао својим колима и пришао путничком аутомобилу. Кроз прозор се извукао до платформе где се налазила дизалица. Спустио је дизалицу до пријатељевог аутомобила и успео да га закачи. Чекрци су зашкрипали. Кола су се лагано подигла увис. То су били тренуци пуни напетости. Низ цело тело цурио му је ледени зној. Упалио је мотор, окренуо волан и лагано, али сигурно, пренео закачена кола насред друма. Смртоносна жица се затегла и уз злокобни писак откинула од браника. Гас је продужио још неколико стотина метара. Онда се зауставио. Дрхтао је целим телом. Отворио је врата кабине и изишао. Сео је на папучицу и запалио цигарету. Умор и напетост као да су га однели негде далеко. Чинило му се као да из даљине чује узбуђене гласове својих пријатеља који су му се захваљивали и дрмусали га за раме. Они су били ту, крај њега, а он је био отсутан.

ВЕЗА СА ОСТРВОМ ЖИЧАНОМ ЖЕЛЕЗНИЦОМ

Становници малог острва Хамилтон Саунд са задовољством прелазе са копна на своје острво жичаном железницом, дугом 42 метра. Мотор који се налази на обали покреће кабину која клизи по жици.

ДУЖЕ ЋЕ ТРАЈАТИ...

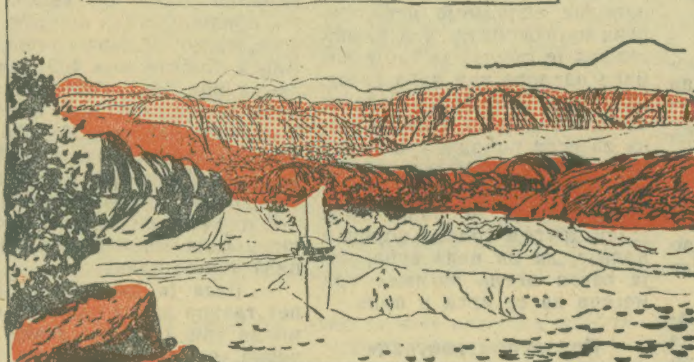
Нове гуме са гуменим обручима који се могу мењати произвела је италијанска фабрика Пирели из Милана. Ово ће учинити гуме трајнијим а зими ће се стављати траке са клинцима који ће спречавати клизање по леду.

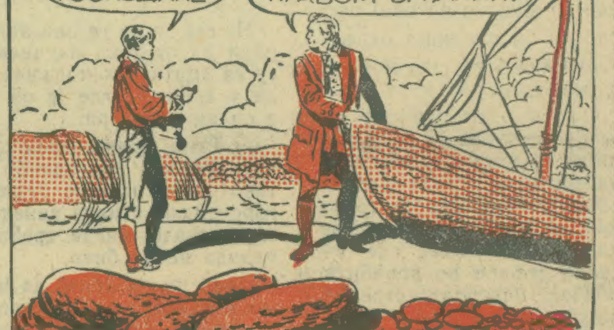
РУСКИ У ФРАНЦУСКИМ ШКОЛАМА

Према француској штампи, у њиховим школама се учи руски језик више но раније. У протеклој години, језик Пушкина и Љермонтова учило је 6.000 ђака у 84 лицеја.

WALT DISNEY — СИЛОМ ОДВЕДЕН

ПРЕМА РОМАНУ Р. Л. СТИВЕНСОНА

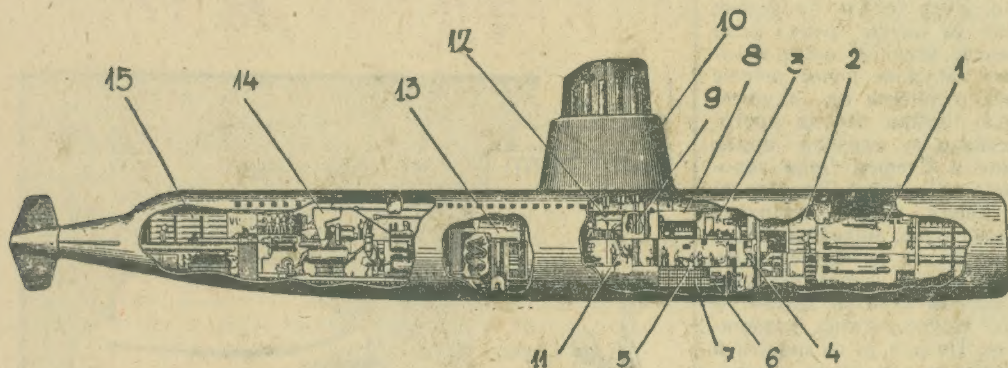

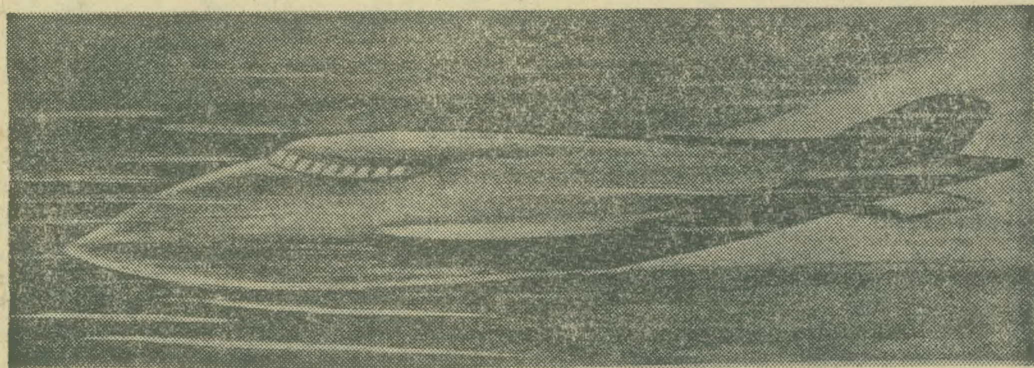

НАУТИЛУС

БРОД БУДУЋНОСТИ

ПОДМОРНИЦЕ БРОДОВИ БУДУЋНОСТИ

ОД ИЗДУБЉЕНОГ СТАБЛА ДО САВРЕМЕНОГ БРОДА. — БРЗИНА БРОДА И ПОТРОШЊА ГОРИВА. — БРОДОВИ КОЈЕ ПОКРЕЋЕ АТОМСКА ЕНЕРГИЈА. — ПОДВОДНИ ТАНКЕРИ.

У раном стадијуму развитка људског друштва човек је правио чамце од издубљеног стабла дрвета. Величина чамца је зависила од димензија самог стабла, а брзина од вештине људи и снаге њихових мишица. Један такав чамац, стар преко 3200 година а ископан у сојеничарском насељу на десној обали Саве око 20 км низводно од Босанске Градишке, налази се сада у Земаљском музеју у Сарајеву. У њему је било места за преко 20 веслача који су га возили по тихој савској води брзином од преко 10 силометара на сат.

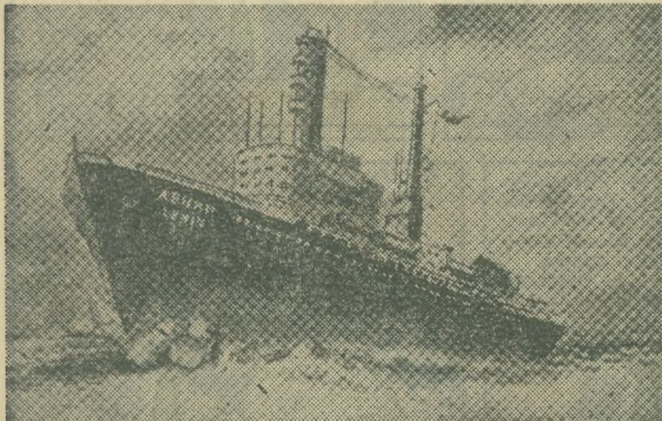
Касније, са усавршавањем оруђа за производњу, грађени су већи, древни бродови — једрењаци. Њихова носивост достизала је и 3.000 тона а брзина 20 чворова (37 км) на час. Једрењаци су служили за многа путовања око света на којима су учињена велика географска открића од XV до XVIII века.

Проналасци парне машине, касније дизел-мотора, парне и гасне турбине омогућили су повећање брзине бродова и учинили их независним од правца и снаге ветра. Грађени од челика они одолевају и најузбурканијем мору. Брзина савремених трговачких бродова обично није већа од 20 чворова на сат, док код ратних бродова она износи 35 — 40 (65 — 74 км) ако стројеви имају 200—300 хиљада коњских снага.

Потрошња горива

Зашто савремени бродови не плове већом брзином? Одговор је врло једноставан: са повећањем брзине нагло расте отпор воде, а да се он савлада потребно је много енергије, односно горива. Због тога после достизања одређене брзине њено даље повећавање постаје неекономично. Зато већина трговачких бродова плови тзв. економским брзинама, које се најчешће крећу од 8—15 чворова (15—27 км) на час. Међутим, на ратним бодовима не може да се води увек рачуна о економичности брзине: напротив, по потреби тежи се да она буде што већа. Али и ту има граница, јер је за двоструко повећање брзине потребно 8 пута повећати снагу његових стројева. А за то треба повећати и тежину и димензије стројева. као и простор за гориво.

Код савремених бродова једино од горива зависи успешна пловидба, па зато резерве горива и воде достижу и свих 40 процената њихове носивости. Али они не могу пловити без поновне попуне горива и воде више од 10—15 хиљада миља (18,5—28 хиљада км). Због тога је пораст брзине савремених бродова са погоном на парне турбине и дизел-моторе постао све тежи, јер је везан за повећање димензија стројева и потрошњу горива. Излаз из ове тешкоће омогућује искоришћавање атомске енергије као погонске снаге.

ЛЕЊИН

Атомско „гориво"

Разбијањем атома једног килограма урана добија се енергија једнака оној коју даје 2.500 тона каменог угља. Разбијање атома успешно се остварује у атомским реакторима. На бродовима се користе енергетски топлотни реактори, који атомску енергију претварају у топлотну, а ову, помоћу посебних стројева, у електричну и механичку.

Појава бродова на атомски погон претставља исти такав скок у развитку поморства као што је учинила у своје време примена парне машине. Поред тога што бродови са атомским погоном постижу велике брзине они постају готово независни од база за снабдевање, јер имају довољно горива за вишемесечну, па чак и трогодишњу пловидбу. Такви бродови не морају да свраћају у луке ради узимања горива. Зато ће човек, садашњи гост океана, постати и његов господар.

Атомска подморница

Први брод на атомски погон била је подморница САД „Наутилус". Њено грађење почело је 14 јуна 1952 године, а већ септембра 1954 године она је могла да плови. То је велика подморница, дугачка 91,5 м а наоружана са 6 прамчаних торпедних апарата; она може да зарони до 230 м и да плови под водом 50 дана брзином од 20 чворова на сат. За то време специјални апарати пречишћавају ваздух у подморници и одржавају његову сталну температуру и влажност. Посаду сачињавају 89 морнара и 12 официра. Њен општи изглед приказан је на слици.

Посада атомске подморнице „Наутилус" завршила је претходно трогодишњи специјални курс. Брод је препловио десетине хиљада миља и преко хиљаду пута заронио. Постао је познат у целом свету по пловидби испод леда око Северног Пола. Пошто је оправдао очекивања, САД су приступиле сериској изградњи атомских подморница. Међу њима треба истаћи посебно подморницу „Скипџек" са два атомска реактора, која постиже подводну брзину од преко 30 чворова (55 км) на сат. У њој је све аутоматизовано тако да њеним кретањем управља само један човек. Брза атомска подморница „Скипџек" је дуга 80 м а широка 10,5 м.

Поред подморница САД граде и обичне бродове на атомски погон. Носач авиона „Ентерпрајз" са 8 атомских реактора и палубом дугом 331,6 м, треба да буде готов 1961 године. Ове године се у САД завршавају два атомска брода: крстарица „Лонг Бич" са два атомска реактора и ракетним наоружањем и трговачко путнички брод „Савана". У прво време овај брод ће служити за опите а развијаће брзину од 35 км на час.

Пре две године запловио је први совјетски атомски ледоломац „Лењин", одређен за провођење транспортних бродова кроз лед Северног Леденог Океана и за експедициона истраживања Арктика. „Лењин" је најјачи ледоломац на свету. Његови стројеви од 44.000 коњских снага омогућују му брзину од 18 чворова (33 км) на сат у води без леда, а два чвора (3,7 км) кроз лед дебео 2,4 м. Брод је дуг 134 м, широк до 27, 6 м а газ му је 9,2 м. На лед налеће пуном брзином, издиже се предњим делом и ломи га својом тежином. Ако лед не прсне, онда се у прамчане цистерне пумпама убацује вода и тада, под већом тежином брода, настаје ломљење и најдебљих санти. Совјетски атомски ледоломац „Лењин" разбија лед дебео 2,4 м.

На атомском ледоломцу „Лењин" посада има веома удобан живот. На располагању јој стоје биоскоп, библиотека и салон за музику. Просторије се загревају убацивањем топлог ваздуха. Резерве атомског „горива" омогућују „Лењину" једногодишњу пловидбу без узимања горива.

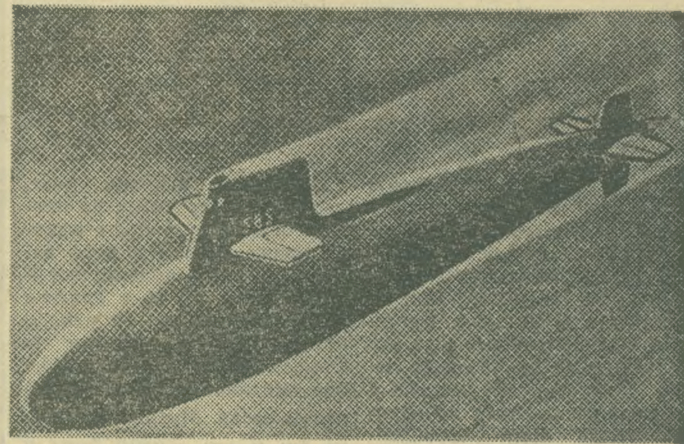
Атомске џиновске подморнице — бродови будућности

Сада се сматра да је економично само грађење великих бродова са атомским погоном и снагом стројева изнад 20.000 коњских снага. Многе земље граде увелико пројекте огромних атомских бродова.

Западна Немачка ће већ следеће године имати први брод на атомски погон са стројевима од 20 хиљада коњских снага. У Француској је пројектован трговачки брод који ће бити у стању да 16 пута оплови око Земље без обнављања „горива". У Јапану је разрађен пројект атомског површинског танкера, који ће брзином од 17 чворова (31,5 км) на сат превозити 60 хиљада тона нафте, итд.

Посебну пажњу привлаче пројекти џиновских подморница намењених за превоз путника и робе. На томе се ради у Јапану и Енглеској. Јапанци су планирали изградњу подводног танкера који би брзином од 22 чвора (41 км) на час превозио око 30.000 тона нафте. У Енглеској је већ испитан модел подводног танкера који би одједном превозио 100.000 тона нафте. Изглед таквих подморница, бродова будућности, приказан је на слици. Оне немају торњеве као остале подморнице. По изгледу потсећају пре на авионе. Такви бродови ће бити економични, а на њихову пловидбу неће утицати невреме, јер ће пловити на дубини где се не осећају ни највећи морски таласи.

Профил атомске подморнице „Наутилус" са положајем просторија и машина: 1) прамчано торпедно одељење; 2) морнарске кабине; 3) официрске кабине; 4) кујна; 5) трпезарија за посаду; 6) складиште намирница; 7) акумулатори; 8) командантова кабина; 9) шахт за перископ; 10) командни мост; 11) дежурни за рад реактора и хидростатику; 12) командна кабина; 13) атомски реактор; 14) стројарница; 15) морнарске кабине.

СКИПЏЕК

У коси и ноктима

Према најновијим спектроскопским испитивањима утврђено је 11 хемиских елемената у човечјој коси и његовим ноктима. Од ових су само цинк, магнезијум, бакар, гвожђе и манган везани за енциме и могу имати известан значај док остали, колико је засад познато, нису важни за нормалну функцију косе и ноктију.

ШТА ЈЕ ПРЕЧЕ

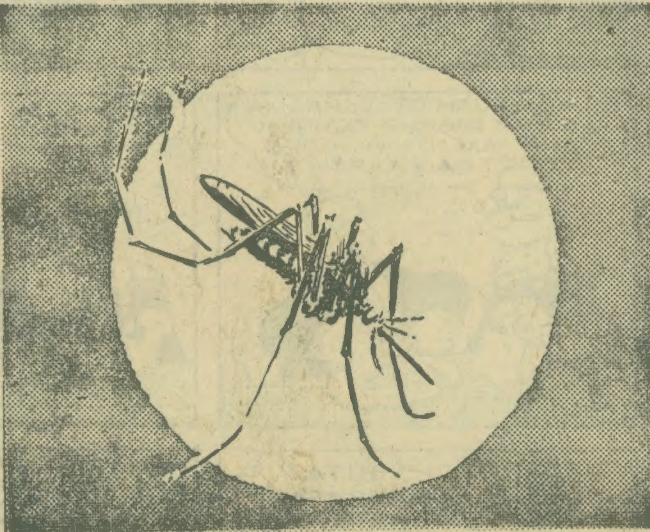
Уместо да оде на ринг и у борби с противником освоји првенство, белгиски боксер средње категорије Абел Судан отишао је на састанак с вереницом. „Љубав је била јача него пун новчаник, — извињава Судана његов менаџер. — Али пошто се он у међувремену оженио, могу вам јемчити да ће убудуће превагу имати новчаник".

НАКАЗЕ

У близини канадске варошице Порт Артур постоји одгајилиште пастрмки. У засебном басену живи седам пастрмки правих наказа — са по две главе а један пар је међусобно срастао. Двоглаве рибе се тешко оријентишу у једном правцу.

СИГУРНОСНИ АПАРАТ

Совјетски научници су успели да конструишу апарат који може најмање шест часова раније да претскаже експлозију у рудницима или одроњавање земље у окнима. Апарат ради на принципу сеизмографа и региструје вибрације настале од притиска услед ширења гасова.

УСПЕШНА БОРБА

Човек је почео успешно да се бори против маларије у 17 столећу када је пронађен кинин. Али, тек почетком овог века човек је пронашао да маларију преноси комарац anofeles. Здравствена организација Уједињених народа успешно се бори на сузбијању маларије и досад је искоренила ову опасну болест на великим пространствима земљине кугле.

АУТОМАТИЗАЦИЈА ПОШТАНСКЕ СЛУЖБЕ

У Западној Немачкој се у поштански саобраћај уводи електроника. У јулу месецу ће у Драмштату већ прорадити пошта у којој ће машине саме сортирати писма и ударати жигове, У Нирнбергу се подиже зграда из које ће се управљати ваздушном поштанском везом у целој Немачкој. То претставља увод у поштански саобраћај који ће у будућности бити обављан ракетама и преко телевизије.

СЛАБА ВАЈДА

Шведски научник др Милер Хилдебранд је пасионирани испитивач муња и громова. Поред осталог он је утврдио да „животни век" грома, који се спушта на земљу са висине од 500 метара, траје само стохиљадити део секунде. Али његова огромна енергија од готово сто милиона волти и сто хиљада ампера даје веома мало киловат-часова енергије, једва толико да би се за њу платило 25 до 30 пфенига.

МАКС ПЛАНКОВ ИНСТИТУТ

У Минхену је отворен институт који је добио име чувеног физичара и атомисте Макс Планка. Сама зграда грађена је три године и заузима површину од 28 хиљада квадратних метара. Изградња стаје готово седам милиона марака. Према речима шефа Института, професора Хајзенберга, у Институту, где ће се бавити проблемима физике и астрономије, изучаваће се првенствено плазмофизика. У ту сврху ће се испитивати јонизовани гасови на високим температурама који имају особине гасова на површини и у унутрашњости планета и звезда.

ЗБОГ НЕОПРЕЗНОСТИ

Тешка трагедија која се овог лета догодила у Стратфорду на Авону, живописном Шекспировом завичају, потресла је целу Енглеску. Она је још једанпут показала да је неопрезност често узрок великих несрећа и да непливачи никад не покушавају да буду „морепловци“.

Четрдесетогодишњи лондонски адвокат Стефен Дени проводио је у Стратфорду одмор са својом породицом: женом и два дечака; осмогодишњим Френсисом и шестогодишњим Томом.

Привучена лепотом реке, деца која нису умела да пливају бежала су у више махова малим каноем и дуго веслала на тихој воденој површини. Отац их је у два-три маха казнио, али су дечаци остајали упорни. Најзад је Стефен Дени, који је такође био непливач, одлучио да са децом весла. Мислио је да ће на тај начин дечаци бити у безбедности и да ће их сачувати од искушења да сами беже на реку.

Тог јутра водена површина била је мирна и отац се са два синчића укрцао на кано. Када је између зелене трске на окуци реке мали Френсис угледао дивне дугврате лабудове почео је пљескати ручицама од одушевљења. Четири лабуда достојанствено су клизила поред чамца и Стефен Дени задовољно се смешио. Када се један лабуд нашао надохват Томове руке, малишан је зажелео да га помилује. Али, то је учинио доста неспретно веслом које је држао у руци. Крупна птица уплашила се. Почела је да шишти и кљуном је дохватила дечаково весло. Том је вукао из све снаге, али је лабуд био јачи и повукао га у воду. Френсис је почео да вришти, а отац је пружио руку Тому да му помогне да се поново успуже у кано. У истом тренутку један други разјарени лабуд зарио је свом снагом кљун у мишицу Стефена Денија. Трзајући снажно руку да би се ослободио нападача отац је проузроковао превртање чамца тако да су се изненада и он и Френсис заједно са Томом нашли у води. Отац је имао довољно присебности па се држао за чамац покушавајући да спасе дечаке који су се већ били нагутали воде. Вероватно да би он у својим покушајима успео да се разљућени лабудови нису свом снагом окомили на њега. Уједали су га, а нарочито су циљали његове очи тако да их је он непрестано морао да штити. Исцрпен и израњављен Стефен Дени је почео да малаксава и најзад је потонуо. Његова два дечака већ пре тога су се утопили.

НАЈСТАРИЈИ...

Сматра се да је најстарији језик на свету сумерски. Записи на овом језику вршени су на влажним глиненим плочицама, а потичу из Месопотамске долине, данашњи Ирак, из времена од пре 6000 година.

Једна планета на милион других

Према данашњем стању науке, сматра се да наша галаксија има око 150 милијарди звезда а свака од њих по једну или више планета. Астрономи мисле да на милион планета долази бар једна која располаже климатским условима потребним за стварање и развитак живота.

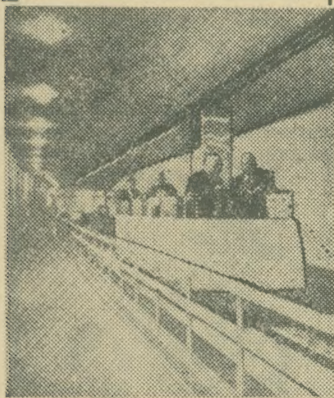
Тако кажу...

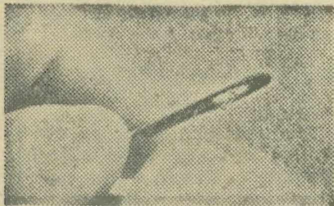
Када се мало гушче излеже, оно, како неки кажу, прихвата прво живо биће на које наиђе као „мајку“. Аустриски зоолог Конрад Лоренц проучавао је овај феномен, за који је установљено да се јавља код неких птица, инсеката, риба и сисара.

Да ли знате?

ЖЕЛЕЗНИЦА ЗА СЕНАТОРЕ

Недавно је отворена у Вашингтону чудна подземна железница — која превози само америчке сенаторе и то између Капитола и сенатске зграде.

Сићушна сијалица

Сијалица која може да прође кроз ушицу игле, дуга 0,05 см и са пречником 0,016 см, направљена је за транзисторски систем ракета, за електронске мозгове и друге електронске апарате.

БЕЗ СУДСКИХ АКАТА

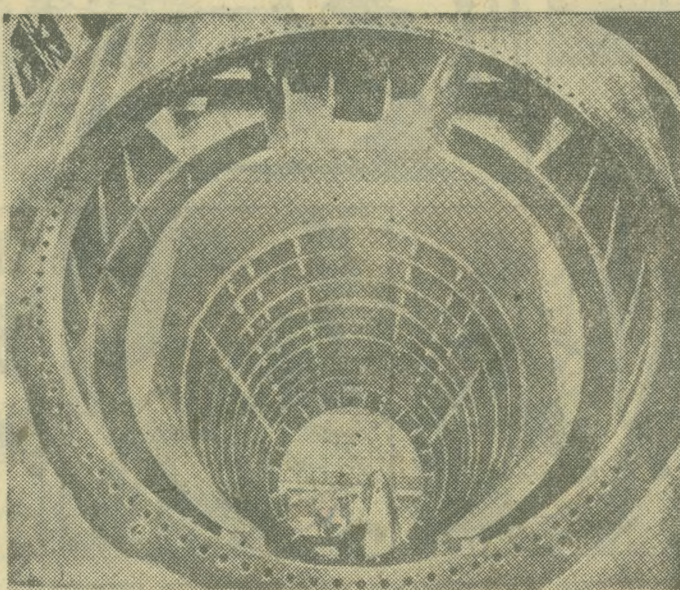
Све је мање могућности да се за чување судских аката нађе простор. У Доњој Саксонији тај проблем је решен: сва акта се снимају на микрофилмове.

Готово брзином светлости

Први пут су у Брукхавену у Сједињеним Америчким Државама научници успели да у синхротону покрену протоне атомског језгра водоника брзином од 299.700 километара у секунди, док брзина светлости износи округло 300.000 километара.

Тектонска карта Европе

Совјетски научници су завршили прву тектонску карту Европе. Израђена је у сразмери 1:2,5 милиона и даје потпун преглед геоморфолошких наслага и помицања тла. На њој је читава Европа, Исланд, Гренланд, део Северне Африке и подручје Блиског Истока са Турском, Израелом и Сиријом.

За џиновски генератор

Челични рам сличан тунелу служиће за смештај највећег генератора на свету, правог џина од 384.000 киловата, који ће бити завршен овог лета у Арканзасу у САД.

ПРОИЗВОДЊА УРАНА РАСТЕ

У току 20 протеклих година, производња урана је толико порасла да је у 1959 добијено ове руде за 700 милијарди франака, што значи исто колико износи вредност светске производње алуминијума и двапут веће вредности од производње олова или цинка.

Светска производња урана 1940 године износила је хиљаду тона, 1960 износиће 35.000 тона и то не рачунајући Совјетски Савез и источноевропске земље.

ПОЛЕТАЊЕ СА ОБАЛЕ

Становници Лондона се стално боре против буке коју изазивају млазни авиони. Траже миран сан и тиху ноћ. И успели су да извојују прву рунду. Одлучено је да убудуће млазни авиони слећу и узлећу са аеродрома на морској обали прекривеној песком. Одатле ће путници бити пребачени у град хеликоптерима.

Инструмент који овај зубни лекар држи у руци преноси на телевизиски екран увеличану слику зуба. То је сонда која се састоји од 10.000 оптичких влакана танких као влас косе. Повезана је затвореним системом са екраном и служи за испитивање шупљине.

По новим плановима

По новим урбанистичким плановима у Хамбургу се предвиђа за сваког становника површина од 100 $м^2$. У ову површину урачунат је простор поред оног у кући, и други — који један човек заузима у школи, на стадиону, центру за омладину или парковима. У других педесет квадратних метара урачунаће се простор за радне просторије, болнице и друго.

Да се скрате РАЗГОВОРИ

Стаклене куполе изнад полице са телефоном на пошти у Манхајму осигуравају потпуну тајност разговора али је онај ко говори изложен погледима оних који чекају. Можда ће на тај начин телефонски разговори постати краћи.

МУДРИ МАХМУТ И КАДИЈА

Испричаћу вам причу о Махмуту, трговцу вином и кадији.

— Да ли је то прича о мудрости кадије?

— Не, то је прича о мудрости оптуженог.

Махмут је стајао пред кадијом због две кривице. Продавао је вино, а синови алаха не смеју да пију вино. Што је још горе то вино састојало се од две осмине вина и шест осмина воде, па је вино постало још грешније. Један купац однео је вино на преглед и затим тужио Махмута.

Кадија упита Махмута да ли се осећа кривим, а Махмут замоли кадију да му дозволи да он постави једно питање. Кадија му дозволи.

— Ти поштовања вредни, најмудрији међу свим мудрацима и заштитниче сиротиње који знаш све што се дешава на земљи, разумеш ли ти нешто о хемији?

— Не — одговори кадија — немам појма о томе.

— А овај стручњак, нека му алах подари дуг живот и здраву децу, познаје ли он закон?

— Не — рече кадија — он је само стручњак за хемију.

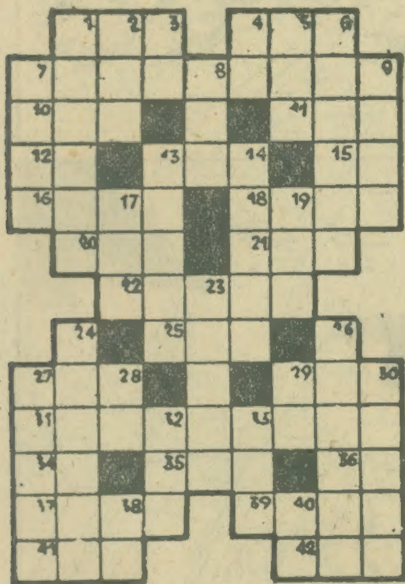
— Онда ми дозволи, ти расцветана ружо мудрости, да ја нешто закључим. Ти високи судијо и ти познаваоче хемије, ви сте два учена човека. Ти, узвишени, не познајеш хемију, а он, никад моје очи не спазише паметнијег од њега, он не познаје закон. Ви тражите од мене, јадног старог трговца вином, који не зна ни читати ни писати, и коме за 4 пјастера пише писма писар ис пред џамије Ал Азхар... да познајем обоје и хемију и закон?!

УКРШТЕНЕ РЕЧИ

Водоравно: 1) врста змије; 4) река у Аустрији; 7) име и презиме нашег савременог песника; 10) област на Сицилији; 11) град у Немачкој; 12) истурени део копна у море; 13) мађарски песник (1877—1919); 15) предлог; 16) град у Француској; 18) велика фискултурна приредба; 20) музички термин; 21) највећи сисар; 22) део коњске опреме; 25) индустриска област у Западној Европи; 27) пољопривредна алатка; 29) домаћа животиња; 31) језеро у Африци; 34) коњ; 35) река у Швајцарској; 36) хемиски знак за иридијум; 37) део града; 39) лековита биљка; 41) бодља; 42) мочвара.

Успровно: 1) град на Јави; 2) осовина; 3) врста першуна; 4) спев; 5) непрерађен челик; 6) музички инструмент; 7) француски књижевник („Путовање у средиште Земље"); 8) област између Хималаја и реке Ганга; 9) прибор за рад; 13) збирка географских карата; 14) река у Бугарској; 17) орган чула мириса; 19) личност из Шекспирове драме; 23) свеза; 24) отвор на врху вулкана; 26) коралски атол у групи Маршалских Острва; 27) почетак трке; 28) два слова; 29) хемиски знак за бизмут; 30) мера за драгоцености; 32) град у Белгији, 33) присвојна заменица, 38) лична заменица; 40) мера за површину.

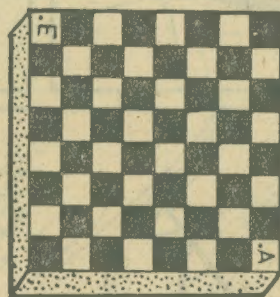
РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) Љиг; 3) ров; 6) куп; 7) Памир; 9) одан; 11) Бали; 12) Псков; 14) нит; 15) ак; 16) Кан; 17) ја; 18) Радан; 20) сам; 21) сат; 22) рам; 23) Мур; 24) харфа; 26) лд; 27) кос; 28) О(ливер) Г(олдсмит); 29) аба; 31) Лиска; 33) виза; 35) Нант; 36) анода; 37) Реа; 38) ата; 39) Вар.

Успавно: 1) „Људска судбина"; 2) ипак; 3) Раб; 4) оман; 5) Вилијам Фокнер; 6) Копар; 8) ритам; 10; нокат; 13) Ван; 19) дар; 20) Сар; 22) Расин; 23) глава; 24) хол; 25) Агата; 30) азот; 32) сара; 34) ада.

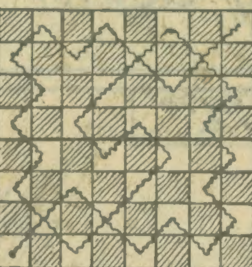

ДЕДИНЕ ВЕШТИНЕ

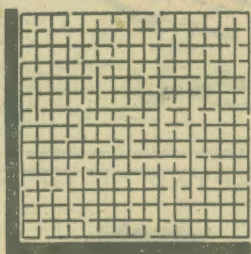

ШАХОВСКА ТАБЛА

Имате шаховску таблу чији је један угао обележен тачком А, а други, сасвим на супротној страни, са Е. Пођите од тачке А једном фигуром кроз сва бела поља шаховске табле, при чему она сме само једанпут да пође на свако бело поље до тачке Е. Прелаз је само преко углова где се укрштају поља. Само на четири места пут сме да се укрсти. Изведите ово!

Пронађите пут

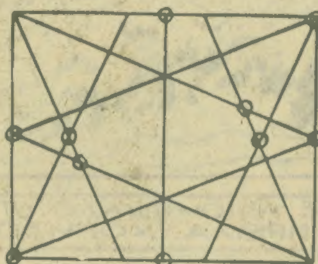

На означеном месту је полазак а циљ је угао на супротној страни. Тражи се најкраћи пут до њега.

ПОЈАВЉУЈЕ СЕ БРОЈ

Подигните високо и покажите једну малу црну плочу, са обе стране неисписану. Та да завијете плочу у белу хартију и обема рукама је држите високо. Неко, онда, неко каже једноцифрени или двоцифрени број. Док сви мисле о том броју, склоните белу хартију и на запрепашћење присутних појавиће се исписан број на таблици. У белој хартији налази се други комад хартије исте величине као плоча, кредом превучен и приљубљен уз плочу. Тај део је окренут вама. Плочу држите тако да су вам четири прста напред палац позади. Њиме упишите означени број на хартији која обавија плочу. Прашина од креде приликом исписивања прионуће на плочу и ви је покажите са бројем.

ЗАГОНЕТНИ ЗАДАТАК

Имате мрежу линија у правоугаонику. Потребно је распоредити десет камичака тако да на свакој линији леже само по два.

НЕУКРШТЕНИ ПУТЕВИ

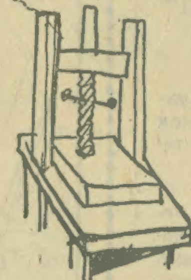
Милан је разносач новина и сваког јутра односи дневне листове својим муштеријама. Кућа у којој станује уписана је у овом плану улица, из ње стиже до остала три угла улицом А која опасује читав правоугаони блок. Никада не пролази улицом В јер тамо нема ниједног муштерију. Ниједном улицом не прође двапут, сем улицом С кроз коју га право без прекида води пут кући. Пут му се ни на једном месту не укршта. Пронађите пут којим Милан свакодневно пролази.

Јесте ли већ чули да...

... прва штампарија у Љубљани почела је да ради 1575 го

дине. Њу је основао Јан Манделс.

... риба око уста има веома мало нерава и због тога се сматра да не осећа велики бол кад се натакне на удицу.

... код наших сточара постојао је некад обичај познат под именом „овчарска слава". Наиме, кад би неко запатио 1000 оваца приређивао је гозбу за своје сроднике и пријатеље.

... коњи су се по

јавили на Земљи много пре људи.

... животиње употребљавају своје репове у различите сврхе. Тако, например, пацови на неким пустим отоцима у Јужном Пацифику држе своје репове у води све док се на њих не нахватају морски ракови који им служе као храна.

... сок једне врсте јавора садржи преко пет отсто шећера због чега у науци носи име „шећерни јавор".

... жаба може да скочи 10 пута дуже

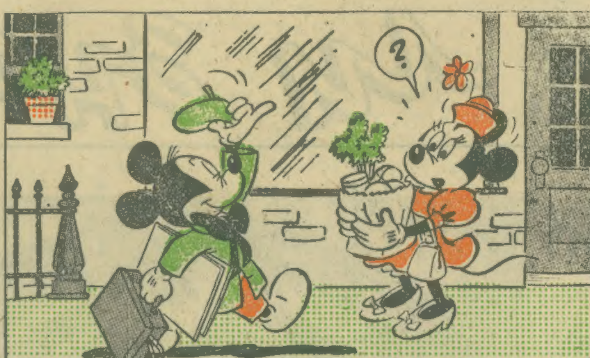
но што износи дужина њеног тела.

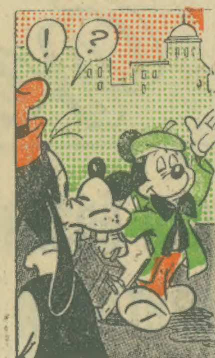
... по закону који је донео фараон Сахизис (3000 година пре наше ере) било је забрањено узети зајам без давања у залог мумије свог оца или без обезбеђења дуга својом мумијом коју није било дозвољено сахранити по дужниковој смрти све док дуг не би био исплаћен.

... просечан аутомобил састављен је од око 15.000 делова.

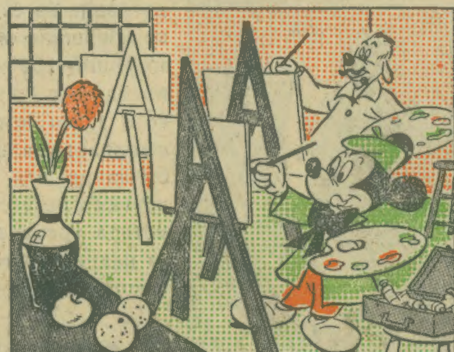

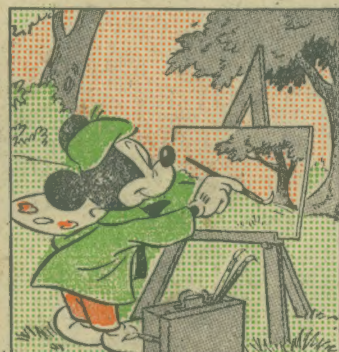

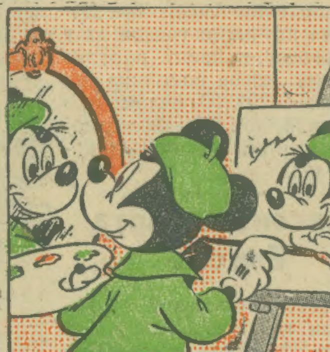

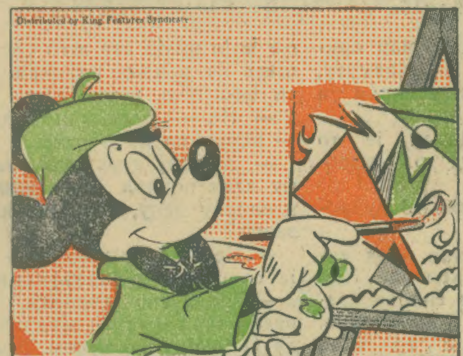

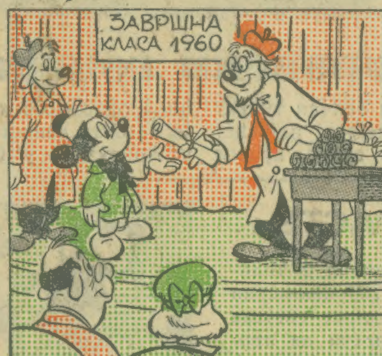

ЗА БИОСКОП

Гаја је био ко зна по који пут немиран, па му тетка Белка каже:

— Гајо, ако будеш добар и

ако будеш слушао догодине ћеш ићи са мном на море.

— Лепо, тетка Белка, а шта треба да радим да бих данас могао да одем у биоскоп?

ПОТСЕЋА ГА НА ПОПАЈА

Једном концерту је однекуд присуствовао и Хорације с Белком. По његовом нахођењу виолиниста није умео добро да свира, те је најпосле рекао:

— Овај виолиниста ме потсећа на Попаја.

— Забога, Хорације! — зачудила се Белка. — Па Попај не зна да свира на виолини...

— Па ни овај.

ПИТАЊА И ОДГОВОРИ

Шта је акин?

Шта је анафора?

Шта је мајеутика?

Ко су били Грималди?

ОДГОВОР:

АКИН је народни певач у Казахстану, у СССР, који у исто време док пева и прати

се на домбри (народном инструменту са жицама, сличном тамбури) сам измишља и стихове.

АНАФОРА је фигура за понављање. У њој се речи понављају на почетку реченице, реченичких делова или, што је најобичније, на почетку стихова:

Кулу гради црни Арапине,
Кулу гради од два'ест тавана

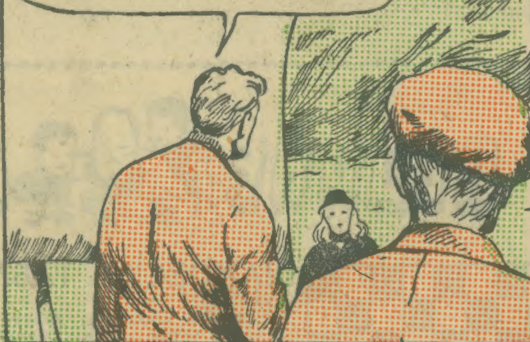
Косу реже остарела мајка,
Косу реже па виноград веже.

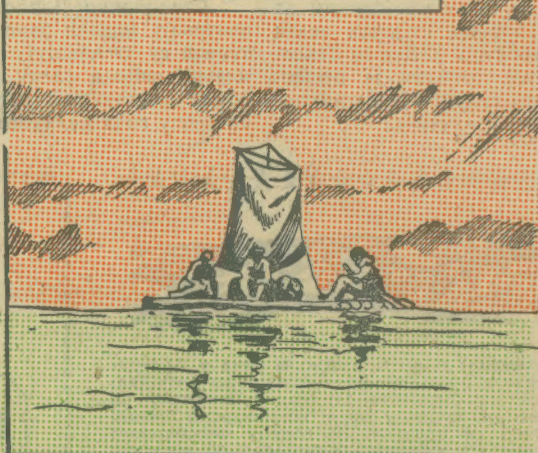
МАЈЕУТИКА је Сократов начин филозофског расправљања — у облику испитивања са намером да се из сабеседника „извуче" његово знање и мишљење о некој ствари. Прва фаза пропитивања, еленктика води углавном ка погрешним одговорима, а друга протрептика води индуктивним путем до тачног одговора.

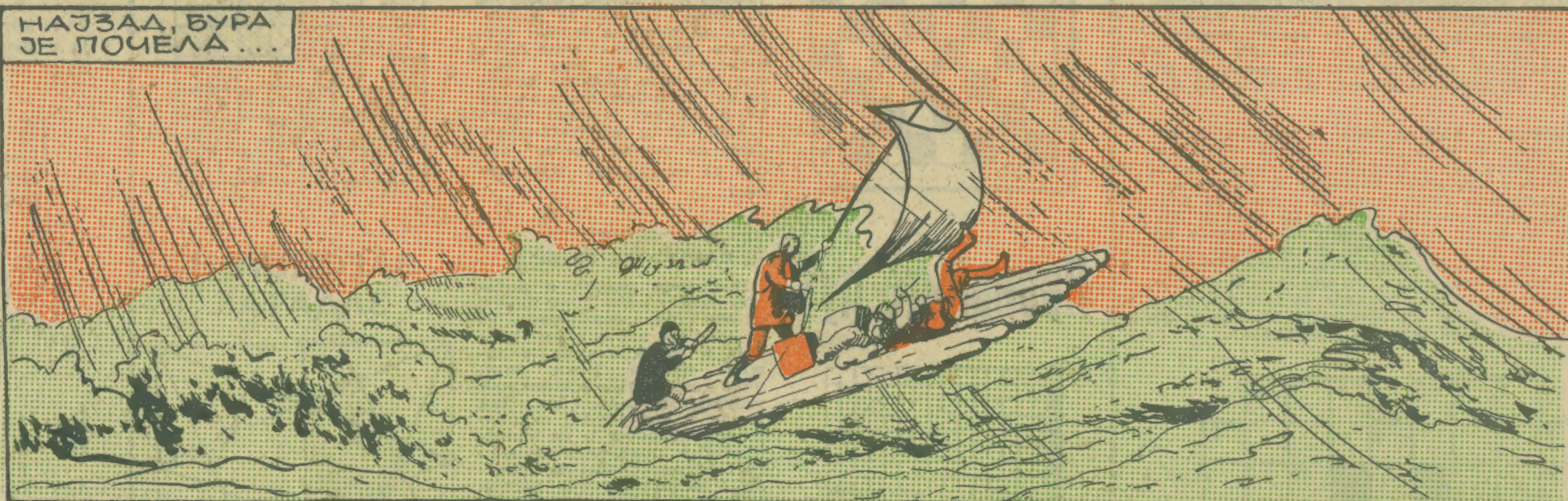
ГРИМАЛДИ су прастара раса слична црначкој. Потичу из Леденог доба, а живели су у Млађем каменом добу. Нађени су костури у пећини Грималди на италијанској ривијери, у непосредној близини француске границе, источно од француског места Мантоне.

ПУТОВАЊЕ У СРЕДИШТЕ ЗЕМЉЕ

по ЖИЛУ ВЕРНУ

Одговорни уредник Стојиљко Стојиљковић Београд, Маке лонска 31: — Издаје и штампа „Политика", штампарско- издавачко предузеће Београд, Македонска 31. Текући рачун број 101-707/1-82. Поштански фах 124. — Претплата за нашу земљу: годишња 900, полугодишња 450; за иностранство: годишња 1.200, полугод. 600 дин. Рукописи се не враћају.